

**รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามกรอบคุณวุฒิวิชาชีพศึกษาแห่งชาติตามหลักพุทธธรรมของครู
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา อาชีวศึกษาจังหวัดอ่างทอง**
**LEARNING MANAGEMENT MODEL ACCORDING TO THE NATIONAL VOCATIONAL
QUALIFICATIONS FRAMEWORK ACCORDING TO BUDDHIST PRINCIPLES FOR
TEACHERS UNDER THE OFFICE OF THE VOCATIONAL EDUCATION COMMISSION,
ANG THONG VOCATIONAL EDUCATION PROVINCE**

¹ฉลอง ศิริเพ็ง Chalong Siripeng ²สมศักดิ์ บุญปู Somsak Boonpoo

³บุญเชิด ขำนิศาสตร์ Booncherd Chumnisart

^{1, 2, 3}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
Corresponding Author E-mail: chalongsiripeng@gmail.com

Article Received: September 22, 2026. Revised: September 28, 2026. Accepted: September 30, 2026.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามกรอบคุณวุฒิวิชาชีพศึกษาแห่งชาติตามหลักพุทธธรรมของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา อาชีวศึกษาจังหวัดอ่างทอง เป็นการวิจัยแบบผสมวิธีพหุระยะ โดยใช้แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำนวน 108 คน การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 15 รูป/คน การสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 รูป/คน และการประชุมเชิงปฏิบัติการกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 30 คน การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยด้วยสถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความต้องการจำเป็น และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามกรอบคุณวุฒิวิชาชีพศึกษาแห่งชาติตามหลักพุทธธรรมของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา อาชีวศึกษาจังหวัดอ่างทอง ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) กระบวนการ ประกอบด้วย 4 โครงการ ได้แก่ โครงการที่ 1 โครงการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและทักษะการออกแบบการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ โครงการที่ 2 การพัฒนาสมรรถนะครูต้นแบบโค้ชอาชีวศึกษายุคใหม่ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิแห่งชาติด้วยกระบวนการบูรณาการพุทธธรรมเพื่อสร้างสรรค์มีอาชีพ โครงการที่ 3 การบูรณาการนวัตกรรมอาชีวศึกษาสู่ชุมชน โครงการที่ 4 การพัฒนาการจัดการเรียนรู้บูรณาการพฤติกรรมเชิงสร้างสรรค์เพื่อเสริมสร้างวินัยและจรรยาบรรณวิชาชีพ 4) ผลลัพธ์ที่คาดหวัง และ 5) เงื่อนไขความสำเร็จ สรุปองค์ความรู้การวิจัย คือ NBIC Model

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้, อาชีวศึกษาแห่งชาติ, หลักพุทธธรรม

Abstract

This research article aims to propose a learning management model based on the National Vocational Education Qualifications Framework and Buddhist principles for teachers under the Office of the Vocational Education Commission in Ang Thong Province. The study employed a multiphase mixed-methods design. Data were collected via questionnaires from a sample of 108 teachers under the Office of the Vocational Education Commission, interviews with 15 key informants, a focus group discussion with 9 experts, and a workshop with a target group of 30 participants. Data were analyzed using percentage, mean, standard deviation, Priority Needs Index (PNI), and content analysis.

The research results revealed that the learning management model based on the National Vocational Education Qualifications Framework and Buddhist principles for teachers under the Office of the Vocational Education Commission in Ang Thong Province consists of five main components: 1) Principles; 2) Objectives; 3) Process, comprising four projects: Project 1: Enhancing knowledge, understanding, and learning design skills based on the National Vocational Education Qualifications Framework; Project 2: Developing the competencies of model teachers as modern vocational coaches based on the national qualifications framework through the integration of Buddhist principles to cultivate professionalism; Project 3: Integrating vocational education innovations into the community; and Project 4: Developing learning management that integrates creative behaviors to strengthen discipline and professional ethics; 4) Expected Outcomes, and 5) Conditions for Success. The synthesized body of knowledge from this research is summarized as the "NBIC Model".

Keywords: Learning Management, National Vocational Education, Buddhist Principles

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 การจัดการศึกษาถือเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ คนดีที่มีความรู้และเป็นคนที่มีความสุข หลักการสำคัญคือการศึกษาคือการศึกษาตลอดชีวิตของผู้คน ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและพัฒนากระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (มาตรา 8) ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด (มาตรา 22) ให้ความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และการบูรณาการ (มาตรา 23) จัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน มีการฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์และปฏิบัติจริง คิดเป็น ทำเป็นรักการอ่านใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง จัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมให้เกิดการเรียนรู้ได้ตลอดเวลา (มาตรา 24) จากการให้ความสำคัญของการศึกษาตลอดชีวิต ได้กำหนดการศึกษาออกเป็น 3 รูปแบบ (มาตรา 15) การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้กำหนดนโยบายในการจัดอาชีวศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติ

การศึกษา พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ซึ่งเน้นการปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐาน

การศึกษาทุกระดับ และพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 ที่เน้นการจัดอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและแผนการศึกษาแห่งชาติเพื่อผลิตกำลังคนที่มีสมรรถนะวิชาชีพ มีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพสามารถนำไปใช้ในการประกอบอาชีพได้ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงานที่สอดคล้องกับความรู้ก้าวหน้าทางเทคโนโลยีหรือประกอบอาชีพอิสระ เพื่อตอบสนองต่อทบทวนนโยบายข้างต้น สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาได้ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่มุ่งเน้นให้นักเรียนเป็นผู้สร้างสรรค์ความรู้ของตนเอง ทั้งจากความรู้เดิมหรือจากความรู้ที่ได้มาใหม่ทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนรู้และวิธีการสอน ทำให้ครูต้องปรับบทบาทเป็นผู้ชี้แนะและเป็นผู้อำนวยความสะดวก ผู้เรียนจะต้องดำเนินการด้วยตนเองและสร้างองค์ความรู้ผ่านการวิจัยและการเรียนรู้การจัดการเรียนรู้ตามกรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติหลักการจัดการเรียนรู้ตามกรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติเน้นสมรรถนะเป็นฐาน (Competency Based Education) การจัดการเรียนรู้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะในระดับที่สามารถปฏิบัติงานจริงได้ โดยครอบคลุมทั้งความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) เจตคติหรือคุณลักษณะ (Attitudes) การบูรณาการกับสถานประกอบการ (Work Integrated Learning) ผู้เรียนมีโอกาสฝึกประสบการณ์ในสถานประกอบการจริง เพื่อเชื่อมโยงการเรียนรู้ในห้องเรียนกับการทำงาน การวัดและประเมินผลตามระดับสมรรถนะ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2562)

รูปแบบการประเมินผลที่สอดคล้องกับผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning Outcomes) ในแต่ละระดับคุณวุฒิ เช่น ระดับ ปวช. ปฏิบัติช่างฝีมือ ระดับ ปวส. ปฏิบัติช่างเทคนิค ระดับอนุปริญญา/เทียบเท่า วางแผนและตัดสินใจได้พัฒนาทักษะอาชีพและทักษะชีวิตควบคู่กันส่งเสริมทั้งความสามารถในการประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิตในสังคม เช่น การคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และจริยธรรมในการทำงานตอบสนองต่อตลาดแรงงานและการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีปรับปรุงหลักสูตรและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานในประเทศและต่างประเทศการจัดการศึกษาในปัจจุบัน เนื่องจากอิทธิพลของเทคโนโลยีและโลกาภิวัตน์ ส่งผลให้ระบบการศึกษาต้องปรับตัวให้สามารถผลิตกำลังคนที่มีคุณภาพมีสมรรถนะในการประกอบอาชีพ และพร้อมแข่งขันในระดับนานาชาติ การจัดการเรียนรู้ตามกรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ (National Vocational Qualification Framework NVQF) จึงเป็นกลไกสำคัญในการกำหนดแนวทางการเรียนรู้ที่ยึดหลักสมรรถนะเป็นฐาน (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2561) การจัดการเรียนรู้ตาม NVQF มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิด สมรรถนะ อันประกอบด้วยความรู้ ทักษะ และเจตคติที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2561) การเรียนการสอนจึงไม่ใช่แค่การถ่ายทอดเนื้อหาวิชาการ แต่เป็นกระบวนการที่บูรณาการกับสถานการณ์จริง เช่น การฝึกงาน การเรียนรู้ผ่านโครงการ การทำงานในสถานประกอบการ (UNESCO Bangkok, 2015) นอกจากนี้ ยังมีการออกแบบการประเมินผลให้สอดคล้องกับระดับคุณวุฒิในแต่ละชั้น เช่น ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) จะเน้นการปฏิบัติงานภายใต้การกำกับดูแล ในขณะที่ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) จะต้องสามารถวางแผนและดำเนินการงานได้ด้วยตนเอง (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2562)

กรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ (NVQF) มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะในการเรียนรู้ตลอดชีวิต ความคิดวิเคราะห์ ทักษะแก้ปัญหา และคุณธรรมในการประกอบอาชีพ เพื่อเสริมความเข้มแข็งของการศึกษา อาชีวและสนับสนุนการพัฒนาทุนมนุษย์ของประเทศ การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Active Learning เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกศึกษาในสิ่งที่สนใจ ผ่านการปฏิบัติจริง การสืบค้น ทดลอง และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยคำนึงถึงความยืดหยุ่นด้านเวลาและวิธีการเรียนตามศักยภาพของผู้เรียน ผู้เรียนสามารถนำเสนอผลลัพธ์ผ่านรายงาน โครงการ การสาธิต หรืออภิปรายร่วมกับครู เพื่อน ผู้ปกครอง และสถานประกอบการ เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร การคิดวิเคราะห์ และการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทั้งยังใช้เป็นแนวทางกำหนด มาตรฐานคุณวุฒิ พัฒนาหลักสูตร และยกระดับคุณภาพการอาชีวศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของ ตลาดแรงงานและมาตรฐานสากล

การศึกษาบริบทของพื้นที่เป็นขั้นตอนในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้กรอบคุณวุฒิ อาชีวศึกษา ซึ่งคำนึงถึงสภาพเศรษฐกิจ สังคม และความต้องการกำลังคนของท้องถิ่น เพื่อให้การจัดการศึกษา มีความสอดคล้องกับบริบทจริงของพื้นที่ แนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับกรอบการพัฒนาการอาชีวศึกษาและ การฝึกอบรมวิชาชีพ (Technical and Vocational Education and Training TVET) ที่มุ่งเชื่อมโยงการจัดการ การศึกษากับความต้องการของภาคการผลิตและชุมชน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะสามารถนำไปใช้ในการ ประกอบอาชีพได้ (UNESCO, 2016) ดังนั้น การศึกษาบริบทอาชีวศึกษาจังหวัดอ่างทองจึงมีความสำคัญในการ วิเคราะห์สภาพแวดล้อมของพื้นที่ เพื่อนำข้อมูลเชิงประจักษ์มาใช้เป็นฐานในการพัฒนารูปแบบการจัดการ เรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่น ซึ่งมีบทบาทในการผลิตและพัฒนาากำลังคนด้านวิชาชีพให้สอดคล้องกับ ความต้องการของตลาดแรงงานและการพัฒนาประเทศ การจัดการเรียนการสอนมุ่งเน้นการพัฒนาสมรรถนะ ของผู้เรียนทั้งด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามกรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ เพื่อให้ ผู้เรียนสามารถปฏิบัติงานได้จริง มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และแก้ปัญหาในการทำงานได้อย่างมี ประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2567)

สภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้ของวิทยาลัยอาชีวศึกษาถือเป็นรากฐานสำคัญที่ช่วยวางพื้นฐานด้าน ทักษะวิชาชีพให้กับผู้เรียน แม้หลักสูตรและวิธีการสอนจะยังคงมุ่งเน้นที่การถ่ายทอดความรู้เชิงทฤษฎีและการ บรรยายเป็นหลัก แต่ก็เป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้ผู้เรียนมีกรอบความรู้เบื้องต้นและแนวทางในการฝึกทักษะต่อไป ทฤษฎีและการอุปกรณที่มีอยู่ แม้จะไม่ทันสมัยเท่าปัจจุบัน แต่ก็ช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ ผู้เรียนเกิดความมุ่งมั่นและพยายามพัฒนาตนเอง ขณะเดียวกัน ครูส่วนใหญ่ยังขาดแนวทางในการบูรณาการ หลักพุทธธรรม (อิทธิบาท 4) ในการจัดการเรียนรู้ตาม NVQF อย่างเป็นรูปธรรม จึงจำเป็นต้องพัฒนารูปแบบ ใหม่ที่เชื่อมโยงสองมิติ คือ สมรรถนะอาชีพและคุณธรรมครูผู้สอนในยุคนี้ก็นำหน้าที่เป็นผู้ถ่ายทอดวิชาการ และปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ทำให้ผู้เรียนมีพื้นฐานด้านความรับผิดชอบและความมีวินัย ซึ่งต่อมาได้ กลายเป็นทุนทางสังคมและแรงผลักดันสำคัญให้การอาชีวศึกษาในยุคปัจจุบันพัฒนาต่อยอดสู่รูปแบบการ เรียนรู้ที่ทันสมัยและสอดคล้องกับตลาดแรงงานมากขึ้น งานวิจัยฉบับนี้มุ่งแก้ปัญหาคุณภาพการศึกษาไทย ด้วยการบูรณาการหลักพุทธธรรม โดยเฉพาะอิทธิบาท 4 เพื่อปลูกฝังคุณธรรมและสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้เรียน สายอาชีวศึกษา การจัดการเรียนรู้ในลักษณะช่วยพัฒนาทักษะวิชาชีพ แต่ยังทำให้เยาวชนเติบโตเป็นทรัพยากร มนุษย์ที่มีทั้ง ความรู้ ความสามารถ และคุณธรรม ซึ่งถือเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นความจำเป็นที่จะศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามกรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษา แห่งชาติของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา อาชีวศึกษาจังหวัดอ่างทอง ซึ่งผลการวิจัยนี้จะ

เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามกรอบคุณวุฒิวิชาชีพแห่งชาติของครู และนำรูปแบบแนวการจัดการศึกษาไปใช้แก้ไขปัญหาในการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอ่างทอง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อเสนอรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามกรอบคุณวุฒิวิชาชีพแห่งชาติตามหลักพุทธธรรมของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา อาชีวศึกษาจังหวัดอ่างทอง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธีพหุระยะโดยมีวิธีดำเนินการวิจัย 3 ระยะ ได้แก่

ระยะที่ 1 การศึกษาความต้องการจำเป็นต่อการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามกรอบคุณวุฒิ อาชีวศึกษาแห่งชาติด้วยหลักพุทธธรรมของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยใช้แบบสอบถามจากครูช่างอุตสาหกรรม จำนวน 108 คน และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า PNImodified

ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามกรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติตามหลักพุทธ ธรรมของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา อาชีวศึกษาจังหวัดอ่างทอง ดำเนินการโดยใช้การ สัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 15 รูป/คน และการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 รูป/คน คัดเลือกแบบเจาะจง และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ระยะที่ 3 การทดลองใช้และประเมินรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามกรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษา แห่งชาติตามหลักพุทธธรรมของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา อาชีวศึกษาจังหวัดอ่างทอง ดำเนินการเป็น 2 ขั้นตอนสำคัญ ได้แก่

ขั้นที่ 1 การทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามกรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติตามหลักพุทธ ธรรมของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา อาชีวศึกษาจังหวัดอ่างทอง จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้คือคู่มือและแบบสอบถาม การนำไปใช้ในสถานศึกษาเพื่อพิจารณาระดับประสิทธิภาพ ความพึง พอใจ ผลการประเมินสะท้อนให้เห็นว่ารูปแบบมีความเหมาะสม สามารถยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ เชิงสมรรถนะควบคู่คุณธรรมได้อย่างเป็นรูปธรรม และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ขยายผลในระดับสถานศึกษา อื่นได้ต่อไปโดยผู้วิจัย แบ่งการนำเสนอ สอดคล้องกับแนวคิดของ Stufflebeam

ขั้นที่ 2 การประเมินรูปแบบ เครื่องมือที่ใช้คือแบบประเมินรูปแบบ โดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน และการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องจำนวน 30 คน เป็นการนำรูปแบบที่พัฒนาขึ้นไปใช้ จริงกับครูและนักเรียนในบริบทสถานศึกษา เพื่อทดสอบความเป็นไปได้ ความถูกต้อง ความเหมาะสม ความ เป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ สอดคล้องกับกรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ (NVQF) ควบคู่กับการนำ หลักพุทธธรรมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ทั้งด้านคุณธรรม ความรู้ ทักษะ และความสามารถในการ ประยุกต์ใช้ โดยมุ่งเน้นการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ การลงมือปฏิบัติจริง และการสะท้อนคิดอย่างมีเหตุผล

สรุปผลการวิจัย

การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามกรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติตามหลักพุทธธรรมของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา อาชีวศึกษาจังหวัดอ่างทอง มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) กระบวนการของรูปแบบ 4) ผลลัพธ์ที่คาดหวัง 5) เงื่อนไขความสำเร็จ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 หลักการ

การจัดการอาชีวศึกษาจำเป็นต้องสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ เทคโนโลยี และความต้องการของตลาดแรงงาน โดยอาศัยกรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ (NVQF) เป็นกลไกสำคัญในการกำหนดมาตรฐานสมรรถนะของผู้เรียน เน้นการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ (Competency Based Learning) การฝึกปฏิบัติจริง และความร่วมมือกับสถานประกอบการ เพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน ทั้งด้านความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณธรรม อันสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมายการศึกษา อย่างไรก็ตาม จากการสังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยทั้ง 4 ด้านของกรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ พบว่ายังมีข้อจำกัดในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นทฤษฎีมากกว่าการปฏิบัติ และการบูรณาการคุณธรรมจริยธรรมยังไม่ปรากฏอย่างเป็นรูปธรรมชัดเจน ดังนั้น งานวิจัยนี้จึงมุ่งพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามกรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ (NVQF) โดยบูรณาการหลักอิทธิบาท 4 เพื่อเชื่อมโยงสมรรถนะวิชาชีพเข้ากับแรงจูงใจภายในและการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน อันจะนำไปสู่การยกระดับคุณภาพผู้เรียนอาชีวศึกษาให้มีความสามารถในการปฏิบัติงานได้จริง ควบคู่กับการเป็นคนดี และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน

องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์

1. การพัฒนาสมรรถนะครูอาชีวศึกษาให้มีความรู้ ทักษะ และความสามารถในการออกแบบและจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะตาม NVQF รวมถึงบทบาทการเป็นโค้ชและผู้อำนวยความสะดวก
2. การส่งเสริมความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงสถานการณ์จริงสถานประกอบการ และชุมชน การโค้ชผู้เรียนและการสะท้อนผลลัพธ์ที่เน้นความรับผิดชอบต่อผู้เรียน
3. การพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะวิชาชีพควบคู่คุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะตาม หลักอิทธิบาท 4 เพื่อเป็นคนเก่ง คนดี และทำงานได้จริง
4. การพัฒนาระบบสนับสนุนและเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา สถานประกอบการ และชุมชน เพื่อให้การจัดการเรียนรู้เกิดประสิทธิผล สามารถขยายผลและยั่งยืนในระดับ องค์กรและพื้นที่

องค์ประกอบที่ 3 กระบวนการ

กระบวนการของรูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีลักษณะเป็นระบบเชิงวงจร โดยประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) ผลลัพธ์ (Output) และการสะท้อนกลับ (Feedback) โดยปัจจัยนำเข้าได้มาจากการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (PNI Modified) ซึ่งสะท้อนช่องว่างด้านความรู้เกี่ยวกับกรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติและการออกแบบการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ในส่วนของกระบวนการ ผู้วิจัย ได้นำแนวคิดวงจร ADAR ได้แก่ Awareness Design Action Reflection มาใช้เป็นแกนหลักในการพัฒนา โดยบูรณาการเข้ากับโครงการพัฒนา 4 โครงการที่ทำหน้าที่เป็นกลไกขับเคลื่อนให้เกิดผลในทางปฏิบัติ ผลลัพธ์ของรูปแบบมุ่งเน้นการพัฒนาสมรรถนะครูอาชีวศึกษาให้สามารถจัดการเรียนรู้ตามกรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ ควบคู่กับการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมตามหลักอิทธิบาท 4 ทั้งนี้ กระบวนการ Reflection ทำหน้าที่เป็นกลไกการสะท้อนผลและข้อมูลย้อนกลับ เพื่อนำไปสู่การ

ปรับปรุงและพัฒนาแบบอย่างต่อเนื่อง ขึ้นตอนผู้วิจัย ได้ออกแบบโครงการเพื่อใช้เป็นกลไกในการขับเคลื่อนรูปแบบให้เกิดผลในทางปฏิบัติ ประกอบด้วย 4 โครงการ โดยมีโครงการส่งเสริม ดังนี้

โครงการที่ 1 โครงการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและทักษะการออกแบบการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ (NVQF) สำหรับครูอาชีวศึกษาแห่งชาติ (NVQF) ผ่านกระบวนการเสริมสร้างทัศนคติเชิงบวกสำหรับครูอาชีวศึกษา จากการสอนแบบเน้นเนื้อหา ไปสู่การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ (Competency based) ที่เน้นผลลัพธ์เชิงประจักษ์ตามกรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ โดยมีการนำ สมรรถนะทางจิตวิทยาเชิงบวก มาเป็นตัวแปรส่งผ่าน เพื่อลดสภาวะความเครียดในงานช่าง และเสริมสร้างความละเอียดรอบคอบในการถ่ายทอดทักษะวิชาชีพ

โครงการที่ 2 การพัฒนาสมรรถนะครูต้นแบบโค้ชอาชีวศึกษายุคใหม่ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิแห่งชาติด้วยกระบวนการบูรณาการพุทธธรรมเพื่อสร้างสรรค์มืออาชีพ การปรับเปลี่ยนบทบาทจากผู้สอน (Teacher) เป็น ผู้อำนวยการความสะดวกและโค้ช สอดคล้องกับหลักการเรียนรู้ในผู้ใหญ่ ที่ใช้หลักอิทธิบาท 4 เป็นเครื่องมือในการสื่อสารเชิงสร้างสรรค์ เกิดรูปแบบการโค้ชที่เป็นเอกลักษณ์ ที่บูรณาการความเชี่ยวชาญทางเทคนิคเข้ากับการผสมผสานการมีอิทธิบาท 4 จะช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เกื้อกูลและได้รับการยอมรับจากผู้เรียนอย่างยั่งยืน

โครงการที่ 3 การบูรณาการนวัตกรรมอาชีวศึกษาสู่ชุมชน การแก้โจทย์ปัญหาจริง (Work based Learning) การสร้างนวัตกรรมร่วมกับสถานประกอบการและชุมชน ด้านทักษะ และการปฏิบัติงานจริง การบูรณาการนวัตกรรมอาชีวศึกษาเพื่อตอบโจทย์ชุมชน ก่อให้เกิด นวัตกรรมบริการสังคม ที่ไม่ได้จำกัดเพียงแค่ตัวชิ้นงาน แต่คือกระบวนการ เรียนรู้ผ่านการบริการสังคม ซึ่งใช้หลักพุทธเศรษฐศาสตร์ในการพึ่งพาตนเอง สอดคล้องกับในเรื่องการเป็นผู้ปฏิบัติที่รู้จักสะท้อนคิด ทำให้นักเรียนเห็นคุณค่าในวิชาชีพและความเชื่อมโยงระหว่างทักษะตนเองกับความผาสุกของส่วนรวม

โครงการที่ 4 การพัฒนาการจัดการเรียนรู้บูรณาการพฤติกรรมเชิงสร้างสรรค์เพื่อเสริมสร้างวินัยและจรรยาบรรณวิชาชีพตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิแห่งชาติสำหรับผู้เรียนอาชีวศึกษา ผู้เรียนอาชีวศึกษามีพฤติกรรมบ่งชี้ตามมาตรฐานคุณวุฒิแห่งชาติ โดยเฉพาะในด้าน คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ ที่ฝังรากลึกผ่านการฝึกปฏิบัติจริง นัยสำคัญเชิงวิจัย การสร้าง วินัยเชิงสร้างสรรค์ ที่ไม่ได้เกิดจากการบังคับ แต่เกิดจากอิทธิบาท 4 และการตระหนักในคุณค่าของงานที่เป็นระเบียบเรียบร้อย

องค์ประกอบที่ 4 ผลลัพธ์ที่คาดหวัง

ผลลัพธ์ของรูปแบบที่พัฒนาขึ้นจากการดำเนินโครงการทั้ง 4 โครงการ สามารถจำแนกได้เป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับครู ระดับผู้เรียน และระดับระบบ ดังนี้

1. ระดับครู ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ (NVQF) และสามารถออกแบบการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ (Competency Based Learning) ได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ ครูสามารถปรับบทบาทจาก ผู้สอน (Teacher) ไปสู่ ผู้อำนวยการความสะดวกและโค้ช (Facilitator & Coach) ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ครูมีสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้แบบ Work based Learning และการบูรณาการนวัตกรรมร่วมกับสถานประกอบการ ครูมีคุณลักษณะด้านจิตวิทยาเชิงบวก มีความตระหนักรู้ในตนเอง และสามารถใช้หลัก อิทธิบาท 4 เป็นฐานในการพัฒนาการเรียนรู้และการสื่อสารเชิงสร้างสรรค์

2. ระดับผู้เรียน ผู้เรียนมีสมรรถนะวิชาชีพตามกรอบ NVQF อย่างเป็นรูปธรรม ทั้งด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ ผู้เรียนสามารถปฏิบัติงานจริงและแก้ปัญหาในสถานการณ์จริงได้ ผู้เรียนมีคุณธรรม

จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ โดยเฉพาะความรับผิดชอบ วินัย และความประณีตในการทำงาน ผู้เรียนเกิด วินัยเชิงสร้างสรรค์ ที่มาจากแรงจูงใจภายใน ตามหลักอิทธิบาท 4 ไม่ใช่การบังคับ

3. ระดับระบบ/องค์กร สถานศึกษามีรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับกรอบคุณวุฒิ อาชีวศึกษาแห่งชาติ (NVQF) อย่างเป็นระบบ เกิดเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา สถานประกอบการ และชุมชน ในลักษณะของเกิดนวัตกรรมอาชีวศึกษาที่ตอบโจทย์บริบทชุมชนและเศรษฐกิจฐานราก ระบบมี กลไกการสะท้อนกลับที่นำข้อมูลไปใช้ในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

องค์ประกอบที่ 5 เงื่อนไขความสำเร็จ 1) ครูมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับ NVQF และหลักอิทธิบาท 4 2) สถานศึกษามีนโยบายและสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะอย่างเป็นรูปธรรม 3) มีเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา สถานประกอบการ ชุมชนที่เข้มแข็ง 4) มีระบบติดตามผลและประเมินตามสภาพจริง โดยใช้ Competency Portfolio 5) มีเครื่องมือและระบบการประเมิน การสะท้อนความก้าวหน้าแบบเรียลไทม์ ใช้ผลการประเมินเพื่อเป็นกรอบการทบทวน

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพบผลการวิจัยที่นำมาอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามกรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติตามหลักพุทธธรรมของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา อาชีวศึกษาจังหวัดอ่างทอง ได้แก่ ผลการพัฒนารูปแบบสะท้อนให้เห็นถึงความสอดคล้องกับแนวคิดเชิงทฤษฎี กล่าวคือ องค์ประกอบของรูปแบบทั้งด้านหลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการ ผลลัพธ์ และเงื่อนไขความสำเร็จ สอดคล้องกับแนวคิดของ Joyce และ Weil รวมแนวคิดเชิงระบบ เน้นความสัมพันธ์ขององค์ประกอบอย่างเป็นระบบ และ กระบวนการแบบ ADAR พัฒนาเป็นวงจรต่อเนื่อง สอดคล้องกับ ADDIE Model ในด้านการพัฒนาและปรับปรุงอย่างเป็นระบบ อีกทั้งการบูรณาการหลักอิทธิบาท 4 และแรงจูงใจภายใน ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของรูปแบบที่พัฒนาขึ้นในบริบทพุทธบริหารการศึกษา พบว่า มี องค์ประกอบของรูปแบบ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) กระบวนการของรูปแบบ 4) ผลลัพธ์ที่คาดหวัง 5) เงื่อนไขความสำเร็จ ซึ่งผลการพัฒนารูปแบบสะท้อนอย่างชัดเจนว่า รูปแบบตั้งอยู่บนฐานความจำเป็นเชิงประจักษ์จากการวิเคราะห์ช่องว่าง (Gap Analysis) เพื่อนำไปสู่การตัดสินใจและการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ตามกรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ (NVQF) (Witkin, B. R. and Altschuld, J. W. (1995) สะท้อนว่า ครูยังต้องการพัฒนาความรู้เกี่ยวกับกรอบ NVQF มาตรฐานคุณวุฒิ การออกแบบการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ และการออกแบบการเรียนรู้ให้สอดคล้อง NVQF รูปแบบจึงมุ่งยกระดับสมรรถนะบนฐานคุณธรรม โดยบูรณาการกรอบ NVQF กับหลักอิทธิบาท 4 (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตโต), 2559) เพื่อขับเคลื่อนแรงจูงใจภายใน (ฉันทะ) ความเพียรเชิงวิชาชีพ (วิริยะ) ความใส่ใจคุณภาพ (จิตตะ) และการพิจารณาไตร่ตรองเชิงหลักฐาน (วิมังสา) ให้เป็นกลไกพัฒนาครูและผู้เรียนอย่างเป็นระบบ หลักการดังกล่าวมิได้มุ่งเพียงการถ่ายทอดความรู้เชิงทฤษฎี แต่เน้นการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ (Competency Based Education CBE) (Mulder, M., 2014) การปฏิบัติจริง และการประเมินตามสภาพจริงควบคู่คุณธรรมและความรับผิดชอบทางวิชาชีพเชื่อมโยงอิทธิบาท 4 เป็นกลไกขับเคลื่อนภายใน ทำให้หลักธรรมนำสู่การปฏิบัติจริงในชั้นเรียนและสถานประกอบการ ส่งผลให้รูปแบบมีลักษณะที่ขับเคลื่อนด้วยความสามารถและบูรณาการอิทธิบาท 4 ที่เชื่อมสมรรถนะวิชาชีพกับแรงจูงใจภายในและความรับผิดชอบต่อสังคม

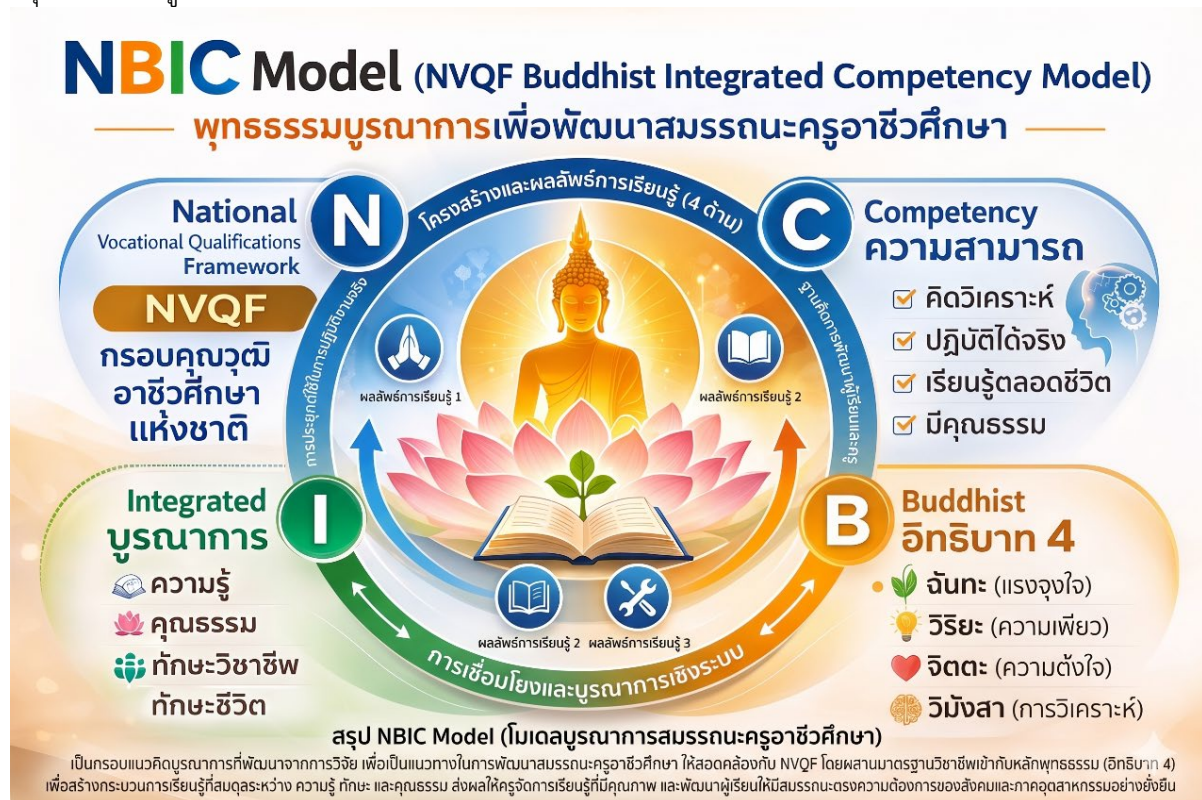
ผลการวิจัยสอดคล้องกับแนวคิด Constructive Alignment ของ John Biggs & Catherine Tang (2011) ที่เน้นความสอดคล้องระหว่างผลลัพธ์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ และการประเมินผล ซึ่งเป็นหัวใจของการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ (CBE) การพัฒนาสมรรถนะต้องยึดมาตรฐานอาชีพเป็นฐานและประเมินผลตามสภาพจริง ผลการศึกษาครั้งนี้จึงสะท้อนว่า ความรู้เชิงระบบเกี่ยวกับ NVQF เป็นปัจจัยวิกฤตที่ทำให้ครูสามารถแปลงมาตรฐานสมรรถนะไปสู่การจัดการเรียนรู้ที่มีความหมายและตอบสนองสถานประกอบการได้อย่างแท้จริง (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2567)

การเปลี่ยนแนวคิดเชิงทฤษฎีให้กลายเป็นกระบวนการที่จับต้องได้และนำไปปรับใช้ได้จริง การพัฒนารูปแบบจากข้อมูลงานวิจัย สอดคล้องกับแนวทางของฉัตรชัย พุ่มชูศักดิ์ (2564) ที่พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกับการทำงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษามี 5 องค์ประกอบหลัก คือ 1) ด้านการจัดการ ได้แก่ โครงสร้างคณะกรรมการ และวัตถุประสงค์ 2) ด้านกระบวนการบริหาร ได้แก่ ขั้นตอนเตรียม ขั้นตอนดำเนินการ และขั้นสรุป 3) ด้านผลประโยชน์ของความร่วมมือ ได้แก่ ผลประโยชน์ของสถานศึกษาและสถานประกอบการ 4) ด้านหลักสูตร ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตร 5) ด้านการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนภายในสถานศึกษาและสถานประกอบการ รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการการเรียนรู้ มีความเป็นประโยชน์และมีความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบไปใช้อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับแนวคิดของบุญชม ศรีสะอาด (2545) ที่ได้กล่าวว่า ถึงแม้ว่ารูปแบบจะได้พัฒนาโดยมีรากฐานจากทฤษฎี แนวความคิด รูปแบบของคนอื่น และผลการวิจัยที่ผ่านมาแล้ว แม้กระทั่งได้รับการกลั่นกรองจากผู้เชี่ยวชาญแล้วก็ตาม แต่ก็ยังเป็นเพียงรูปแบบตามสมมติฐาน ซึ่งจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลในสถานการณ์จริง หรือทำการทดลองนำไปใช้ในสถานการณ์จริง เพื่อทดสอบดูว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุวัชชัย มงคลธง (2566) ที่พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐานตามหลักอิทธิบาท 4 ของสถานศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดอ่างทอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เป็นการจัดการศึกษาโดยใช้โครงการเป็นฐาน โดยบูรณาการกับหลักอิทธิบาท 4 เพื่อนำมาประยุกต์ใช้สถานศึกษาอาชีวศึกษา ประกอบด้วย การนำไปใช้ 7 ด้าน คือ การวางแผนและกำหนดเป้าหมาย การสร้างโครงการ การนำระบบการจัดการโครงการ การสนับสนุนและการพัฒนาคน การสร้างความร่วมมือ การวัดและประเมินผล และการส่งเสริมและเผยแพร่ การพัฒนาสอดคล้องกับงานวิจัยของวัชรินทร์ สิริพัฒน์ พิพัฒน์, พระปลัดโฆสิต โฆสิต และบุญเลิศ วีระพรกานต์ (2567) ที่พบว่า แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อเพิ่มโอกาสในการประกอบอาชีพ ตามกรอบสมรรถนะคุณวุฒิอาชีวศึกษาในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษานครศรีธรรมราช การจัดการเรียนรู้ตามกรอบดังกล่าวจำเป็นต้องพัฒนากระบวนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสมรรถนะวิชาชีพ โดยประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ วิธีการสอน สื่อและเทคโนโลยีการเรียนรู้ และการวัดผลและประเมินผลที่เน้นการปฏิบัติจริง เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริงและสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน นอกจากนี้ การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ควรมุ่งเน้นการเรียนรู้เชิงสมรรถนะ (Competency Based Learning) โดยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติในสถานศึกษาและสถานประกอบการควบคู่กัน เพื่อพัฒนาทักษะวิชาชีพ การคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหาและความรับผิดชอบในการทำงาน ซึ่งจะช่วยเพิ่มโอกาสในการประกอบอาชีพและยกระดับคุณภาพกำลังคนด้านอาชีวศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมในปัจจุบัน ดังนั้น การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามกรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษา จึงเป็นแนวทางสำคัญในการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษา โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีทั้งความรู้ ทักษะ คุณธรรม และความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ใน

การประกอบอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับความต้องการของสังคมและตลาดแรงงาน (วัชรินทร์ สิริพัฒน์พิพัฒน์, พระปลัดโมฆิต โฆสิโต และบุญเลิศ วีระพรกานต์, 2024)

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้ คือ การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามกรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติตามหลักพุทธธรรมของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา อาชีวศึกษาจังหวัดอ่างทอง สรุปลองค์ความรู้การวิจัย คือ NBIC Model ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย NBIC Model

จากภาพที่ 2 องค์ความรู้ที่ได้จากพัฒนาเรื่อง รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามกรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติด้วยหลักพุทธธรรมของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา อาชีวศึกษาจังหวัดอ่างทอง ในลักษณะของการบูรณาการเชิงระบบ โดยมีเป้าหมายเพื่อยกระดับคุณภาพครูอาชีวศึกษาอย่างเป็นองค์รวม คือ โมเดล NBIC เป็นกรอบแนวคิดเชิงบูรณาการที่ผู้วิจัย พัฒนาขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะครูอาชีวศึกษา โดยผสมผสานกรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ (National Vocational Qualifications Framework NVQF) เข้ากับหลักพุทธธรรม โดยเฉพาะหลักอิทธิบาท 4 ได้แก่ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา ผ่านกระบวนการบูรณาการองค์ความรู้ ทักษะ คุณธรรม และทักษะชีวิต เพื่อพัฒนาศักยภาพของครูให้สามารถจัดการเรียนรู้เชิงสมรรถนะได้อย่างมีประสิทธิภาพ ภาพดังกล่าวแสดงให้เห็นความสัมพันธ์เชิงระบบขององค์ประกอบทั้ง 4 ส่วน กล่าวคือ NBIC Model (NVQF Buddhist Integrated Competency Model) ประกอบด้วย N = National Vocational Qualifications Framework NVQF

กรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ B = Buddhist แนวคิดพุทธธรรม (อิทธิบาท 4) I = Integrated บูรณาการ และ C = Competency ความสามารถ

NBIC Model เป็นกรอบแนวคิดเชิงบูรณาการที่พัฒนาขึ้นจากการวิจัย เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะครูอาชีวศึกษาให้สอดคล้องกับ กรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ (NVQF) โดยผสานแนวคิดด้านการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพเข้ากับหลักพุทธธรรม โดยเฉพาะหลักอิทธิบาท 4 เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ที่ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะ คุณธรรม และการประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานจริง

องค์ประกอบของ NBIC Model ประกอบด้วย 4 มิติสำคัญ ได้แก่

N: National Vocational Qualifications Framework (NVQF) ทำหน้าที่เป็นโครงสร้างหลักในการกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ ผลลัพธ์การเรียนรู้ 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม คุณลักษณะที่พึงประสงค์ 2) ด้านความรู้ 3) ด้านทักษะ 4) ด้านความสามารถในการประยุกต์ใช้และรับผิดชอบ

B: Buddhist (หลักพุทธธรรม) การนำหลัก อิทธิบาท 4 ได้แก่ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา มาเป็นฐานคิดในการพัฒนาผู้เรียนและครู โดยเน้นแรงจูงใจภายใน ความเพียร ความตั้งใจ และการคิดวิเคราะห์ ซึ่งช่วยเสริมสร้างการเรียนรู้เชิงลึกและพัฒนาทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพ

I: Integrated (การบูรณาการ) การเชื่อมโยงหลักอิทธิบาท 4 และองค์ความรู้ ทักษะทางวิชาชีพ เทคโนโลยี และบริบทการทำงานจริงเข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ โดยเน้นการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่สัมพันธ์กับสถานการณ์จริงในอุตสาหกรรม เพื่อพัฒนาทักษะการคิด การแก้ปัญหา และการประยุกต์ใช้ความรู้

C: Competency (สมรรถนะ) ผลลัพธ์ของกระบวนการพัฒนา โดยมุ่งให้ครูและผู้เรียนมีสมรรถนะที่ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะทางวิชาชีพ สามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพ

NBIC Model จึงเป็นรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูอาชีวศึกษาที่ผสมผสานมาตรฐานวิชาชีพกับหลักพุทธธรรม (อิทธิบาท 4) เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้ที่สมดุลระหว่างความรู้ ทักษะ และคุณธรรม ส่งผลให้ครูสามารถจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ และพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะสอดคล้องกับความต้องการของสังคมและภาคอุตสาหกรรมได้อย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามกรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติด้วยหลักพุทธธรรม (อิทธิบาท 4) ไปกำหนดเป็นนโยบายและบรรจุในแผนปฏิบัติการประจำปี โดยเฉพาะการนำ 4 โครงการหลักไปขับเคลื่อนให้เกิดผลจริง เช่น การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับสถานประกอบการและชุมชนเพื่อจัดการเรียนรู้แบบ Work-based Learning (โครงการที่ 3) พร้อมทั้งจัดทำระบบสนับสนุนที่เอื้อต่อการประเมินผลตามสภาพจริงด้วย Competency Portfolio และการให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) แก่ครูและผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดเงื่อนไขความสำเร็จตามที่รูปแบบกำหนดไว้

1.2 ครูผู้สอนระดับอาชีวศึกษาควรนำกระบวนการเรียนรู้แบบวงจร ADAR (Awareness, Design, Action, Reflection) ไปใช้ในการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ (Competency Based Learning) โดยจะต้องปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์และบทบาทของตนเองจากผู้สอนมาเป็นโค้ชและผู้อำนวยความสะดวก พร้อมทั้งนำหลักอิทธิบาท 4 และจิตวิทยาเชิงบวกมาเป็นเครื่องมือในการสื่อสารเพื่อลด

ความเครียดของผู้เรียน และสร้างแรงจูงใจภายในที่จะหล่อหลอมให้เกิดวินัยเชิงสร้างสรรค์แทนการบังคับกฎเกณฑ์เพียงอย่างเดียว

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 เนื่องจากงานวิจัยนี้ดำเนินการศึกษาโดยมีกลุ่มเป้าหมายหลักคือครูสังกัดอาชีวศึกษา (โดยเฉพาะครูช่างอุตสาหกรรม) ในจังหวัดอ่างทอง การวิจัยครั้งต่อไปจึงควรนำรูปแบบนี้ไปทดลองใช้กับสาขาวิชาอื่นๆ เช่น สาขาพาณิชยกรรม ศิลปกรรม หรือเกษตรกรรม และขยายพื้นที่ไปยังสถานศึกษาในภูมิภาคอื่น เพื่อศึกษาเปรียบเทียบ บริบท สภาพปัญหา และความท้าทาย ซึ่งจะช่วยปรับปรุงรูปแบบให้มีความยืดหยุ่นและครอบคลุมการจัดการอาชีวศึกษาในระดับประเทศได้มากยิ่งขึ้น

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยติดตามผลสัมฤทธิ์และพฤติกรรมของผู้เรียนที่ผ่านการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบนี้ หลังจากสำเร็จการศึกษาและเข้าสู่ระบบการทำงานจริง เพื่อประเมินความยั่งยืนของสมรรถนะวิชาชีพควบคู่กับจรรยาบรรณวิชาชีพที่เกิดจากหลักอริยบท 4 ว่าสามารถตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงาน และช่วยให้ผู้เรียนดำรงตนเป็น คนเก่ง คนดี และทำงานได้จริง ในระยะยาวได้ในระดับใด

เอกสารอ้างอิง

- กรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2567. (2567). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 141 ตอนพิเศษ 33 ง หน้า 22 – 25. ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2567. (2 กุมภาพันธ์ 2567).
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ฉัตรชัย พุ่มชูศักดิ์. (2564). รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการการเรียนรู้กับการทำงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. ดุษฎีนิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยทางการวัดผลและประเมินผล. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตโต). (2559). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วัชรินทร์ สิริพัฒน์พิพัฒน์, พระปลัดโฆสิต โฆสิตโต และบุญเลิศ วีระพรกานต์ (2567). แนวทางการจัดการศึกษาสาขางานช่างยนต์เพื่อเพิ่มโอกาสในการประกอบอาชีพ ตามกรอบสมรรถนะคุณวุฒิอาชีวศึกษาในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษานครศรีธรรมราช. วารสารสังคมศาสตร์ปัญญาพัฒนา, 6(1), 135–144.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2562). กรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2561). แนวทางการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะ. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.
- สุวัชชัย มงคลธง. (2566). รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐานตามหลักอริยบท 4 ของสถานศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดอ่างทอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. ดุษฎีนิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- John Biggs and Catherine Tang. (2011). Teaching for Quality Learning at University. 4th ed. McGraw-Hill Education.
- Mulder, M. (2014). Conceptions of professional competence. In International handbook of research in professional and practice-based learning. Springer International Handbooks of Education.
- UNESCO Bangkok. (2015). Regional Guidelines on National Qualifications Frameworks for Asia and the Pacific. Bangkok: UNESCO.
- UNESCO. (2016). Strategy for technical and vocational education and training (TVET) 2016–2021. UNESCO.
- Witkin, B. R. and Altschuld, J. W. (1995). Planning and conducting needs assessments: A practical guide. Sage Publications.